

Rapport

Framgångsfaktorer i Swedbanks upphandling av 10 000 bärbara datorer

TCO Development, Stockholm, januari 2015

Innehåll

Sammanfattning	3
Introduktion	4
Risikanalyser av inköp pekar ut IT-produkter	5
Framgångsfaktorer i Swedbanks upphandling	6
Praktiska råd	8
Bilaga - Om TCO Certified	9

Sammanfattning

Swedbanks ambition är att hållbarhetsaspekter ska genomsyra samtliga affärsbeslut och kontakter med intressenter. Därför har banken prioriterat att välja leverantörer som kan leverera produkter och tjänster som uppfyller högt ställda krav på miljöaspekter och socialt ansvarstagande.

För att lyckas i upphandlingen av Hållbar IT arbetade Swedbank i en systematiserad process bestående av riskanalys av inköp, direkt dialog med IT-leverantörer och en tydlig och konsekvent kravställan - där det ställdes skall-krav på hållbarhetscertifieringen TCO Certified.

Den genomförda riskanalysen av inköp och leverantörer som tydligt pekade ut IT-produkter som en risk-grupp gav dels vägledning, dels interna och externa argument att ställa miljömässiga och sociala krav i IT-upphandlingen samt att det är viktigt att arbeta med Hållbar IT.

Tydliga ambitioner och mål med hållbarhetsarbetet samt en väl förankrad värdegrund skapar intern uthållighet och vägleder den kontinuerliga dialogen med IT-leverantörer under upphandlingens alla faser.

Resultatet av upphandlingen är inköp av 10 000 bärbara datorer som är certifierade att möta kraven i senaste versionen av TCO Certified Notebooks. Upphandlingen har bidragit till minskad negativ miljöpåverkan samt bättre sociala aspekter ur ett livscykelperspektiv av IT-produkter.

Swedbanks arbete med upphandling av Hållbar IT har dessutom inneburit goodwill i form av ett stärkt varumärke, ökad trovärdighet för sitt hållbarhetsarbete, och inspirerat andra organisationer att börja arbeta med IT-upphandlingar som viktiga verktyg i hållbarhetsarbetet.

Swedbanks upphandling av Hållbar IT har bidragit till att:

- Synliggöra vikten av Hållbar IT och upphandling som verktyg i hållbarhetsarbetet
- Kommunicera värdet för IT-industrin att certifiera produkter enligt hållbarhetscertifieringen TCO Certified
- Ytterligare ett varumärke har börjat certifierat bärbara datorer enligt TCO Certified Notebooks.
- Ett utökat utbud av bärbara datorer som under hela livscykeln möter krav på socialt ansvar i tillverkningen, användarsäkerhet, ergonomi och miljöegenskaper
- Bildandet av ett nätverk där företag inom finans- och försäkringsbranschen samarbetar för att med gemensam kraft påverka IT-industrin till en mer hållbar utveckling av IT-produkter

Introduktion

Medvetenheten om att IT-produkter och dess tillverkning riskerar att resultera i negativ miljöpåverkan ökar. Det har därför blivit allt mer självklart för företag och organisationer i flera europeiska länder att ställa miljökrav i samband med upphandlingar av IT-produkter.

Även mänskliga rättigheter och andra sociala aspekter kopplade till samtliga faser av IT-produkternas livscykel har präglat debatten. Hållbarhetsmål, strategier och handlingsplaner tas fram för att upphandlingar ska bidra till reducerad miljöpåverkan och samtidigt förebygga kränkningar av mänskliga rättigheter.

Rätt utförd kan IT-upphandlingen vara en betydande komponent av hållbarhetsarbetet och en bidragande faktor för att nå uppsatta mål om miljömässig och social hållbarhet.

För att IT-produkterna och dess tillverkning ska resultera i en minimal miljöpåverkan samtidigt som hänsyn tas till sociala aspekter ur ett livscykelperspektiv måste hållbarhetskrav ställas på de IT-produkter som köps in. Det visar flera organisationers riskanalyser av IT-inköp.

Ett viktigt steg för att lyckas med upphandling av Hållbar IT är att högsta ledning upprättar en heltäckande hållbarhetsstrategi med mätbara mål. Strategin, som omfattar IT-upphandling, signalerar organisationens engagemang för hållbarhet och vägleder arbetet med att låta upphandling fungera som verktyg för att ställa och verifiera hållbarhetskrav.

I samband med att Swedbank år 2012 skulle upphandla 10 000 bärbara datorer valde de att skärpa sina inköpskrav och med ett nytt tillvägagångssätt tydliggöra sina önskemål ur ett hållbarhetsperspektiv. I en direkt dialog med IT-leverantörer ställdes skall-krav på hållbarhetscertifieringen TCO Certified för bärbara datorer.

I den här rapporten beskrivs Swedbanks framgångsfaktorer för upphandling av Hållbar IT och förklarar varför en riskanalys av inköp och leverantörer bör göras utifrån både miljömässiga och sociala aspekter ur ett livscykelperspektiv. Swedbanks riskanalys ledde till att hållbarhetsavdelningen och inköpsavdelningen tillsammans beslutade att prioritera inköpen av IT-produkter som en del av hållbarhetsarbetet.

Swedbank har drygt 14 000 anställda och är med nästan 9 miljoner kunder Sveriges största bank till antalet kunder. Swedbank har även en ledande ställning på övriga hemmamarknader i Europa som Estland, Lettland och Litauen.

Risicanalys av inköp pekar ut IT-produkter

Under 2011 och 2012 genomförde Swedbank ett omfattande arbete med att integrera hållbarhet i alla sina inköpsprocesser. Bankens ambition är att hållbarhetsaspekter ska genomsyra samtliga affärsbeslut och kontakter med intressenter. Det innebär att deras leverantörer ska respektera mänskliga rättigheter, ta hänsyn till miljöaspekter och motverka korruption. Swedbank ser dessa krav som viktiga för både deras affärer och samhället i stort. Därför har banken prioriterat att välja leverantörer som kan leverera produkter och tjänster som möter dessa krav.

Swedbanks ambition är att arbeta systematiskt för att säkerställa hållbarhet genom hela upphandlingsprocessen; från förarbetet, under genomförandet och i uppföljningen. Banken genomförde därför en riskanalys av inköpen och leverantörerna utifrån sociala aspekter ur ett livscykelperspektiv.

Analysen visade att IT-produkter är en produktgrupp med stor risk för brott mot mänskliga rättigheter. Inköpare på Swedbank fick därmed ett gediget underlag till den interna dialogen och argument för att inköpskraven måste skärpas till att även omfatta socialt ansvar i tillverkningen.

Resultatet från riskanalysen tydliggjorde att IT-inköpen kan vara en bidragande faktor för att kunna nå uppsatta hållbarhetsmål och bidrog till beslutet att prioritera IT-inköpen i linje med Swedbanks värdegrund om minskad miljöpåverkan och ökat hänsynstagande för sociala aspekter ur ett livscykelperspektiv.

TCO Certified används som verktyg för att ställa krav

2012 stod banken inför en upphandling av 10 000 bärbara datorer. De ville dra nytta av en certifiering för IT-produkter vars krav skulle överensstämma med Swedbanks värdegrund och hållbarhetsstrategi. Valet föll på den heltäckande tredjepartscertifieringen TCO Certified som möter krav på socialt ansvar i tillverkningen, användarsäkerhet, ergonomi och miljöegenskaper – från tillverkning, under användning och i sluthantering.

Swedbank valde att i sin dialog med tänkbara underleverantörer tydligt kommunicera sina högt ställda krav och stå fast vid dessa under hela upphandlingsprocessen. Genom konsekvens och öppenhet om de hållbarhetskrav de hade som avsikt att ställa har banken, gentemot leverantörer av IT-produkter, förmedlat mervärdet i att certifiera sina produkter enligt TCO Certified.

Swedbanks leverantörsdialog och tydliga kravställan i upphandlingen, att samtliga modeller ska genomgå verifiering för att kvalificera sig för TCO Certified, har bidragit till en hållbar utveckling inom IT. Fler bärbara datorer har tack vare Swedbanks upphandling certifierats enligt senaste versionen av TCO Certified, vilket banar väg för andra inköpare inom både privat och offentlig sektor eftersom utbudet av hållbarhetscertifierade bärbara datorer har ökat.

Framgångsfaktorer i Swedbanks upphandling

Den framgångsrika upphandlingen kan härledas till systematiskt arbete i följande steg:

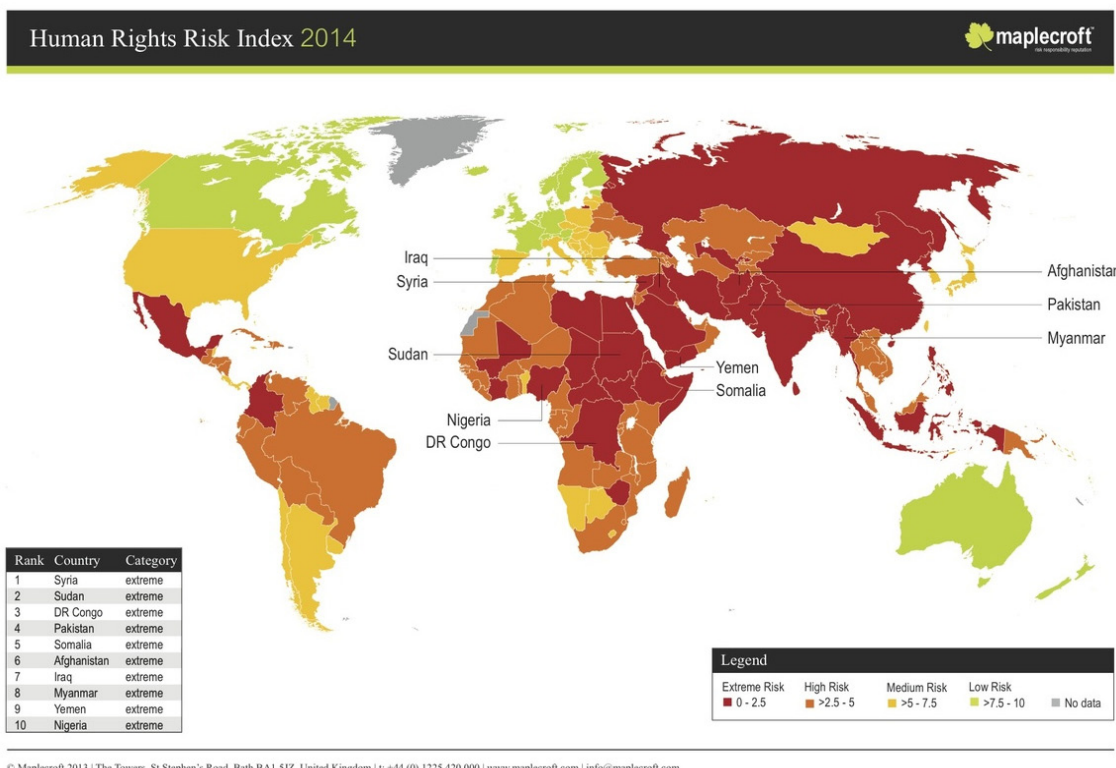
- 1. Riskanalys:** Genomförandet av en riskanalys av inköp och leverantörer utifrån sociala aspekter ur ett livscykelperspektiv, vilket resulterade i att på övergripande nivå prioritera IT-produkter.
- 2. Dialog med leverantörerna:** I en direkt och öppen leverantörsdialog förmedlades krav på socialt ansvar i tillverkningen och andra hållbarhetskrav.
- 3. Tydlig och konsekvent kravställan:** Skall-krav på senaste versionen av TCO Certified, krav som konsekvent ska gälla under hela upphandlingsperioden.

Riskanalys med utgångspunkt i sociala aspekter

Swedbank genomförde en riskanalys av sina inköp och leverantörer utifrån sociala aspekter ur ett livscykelperspektiv. Analysen visade att IT-produkter är en produktgrupp med stor risk för brott mot mänskliga rättigheter, inte minst under tillverkningsfasen.

Riskerna i tillverkningen av IT-produkter är undermåliga arbetsvillkor i form av dåliga arbetstider och obetald övertid, dålig arbetsmiljö, inskränkta fackliga rättigheter och förekomsten av barnarbete. Dessutom har tillverkningen av IT-produkter en mycket komplex leverantörskedja där det finns ytterligare hållbarhetsrisker i flera led.

Swedbanks riskanalys ledde till att hållbarhetsavdelningen och inköpsavdelningen tillsammans beslutade att prioritera inköpen av IT-produkter som en del av hållbarhetsarbetet.

Majoriteten av alla IT-produkter tillverkas i asiatiska låglöneländer med hög risk för brott mot ILO:s kärnkonventioner och mänskliga rättigheter.

Krav och värderingar förmedlas i direkt dialog

Som ett led i Swedbanks hållbarhetsstrategi har de arbetat med att förstärka och integrera hållbarhetsperspektivet i alla inköpsprocesser. Det innebär att deras leverantörer i linje med Swedbanks värdegrund måste respektera mänskliga rättigheter, ta hänsyn till miljöaspekter och motverka korruption. Swedbank ser dessa krav som viktiga för både deras affärer och samhället i stort.

För att säkerställa att leverantörerna tagit del av kraven i TCO Certified på socialt ansvar i tillverkningen tillsammans med Swedbanks uppförandekod, policys och skärpta krav på sociala aspekter ur ett livscykel-perspektiv upprättades en direkt dialog med flera IT-leverantörer. Varje leverantör fick också redogöra för den egna uppförandekoden och ambitioner inom området hållbarhet.

Genom att föra en konsekvent och öppen dialog om sina krav har de förmedlat mervärdet i att certifiera sina produkter enligt en tredjepartscertifiering som TCO Certified, eftersom det underlättar för både inköpare och leverantörer att verifiera att hållbarhetskraven i upphandlingen faktiskt möts.

Tydlig och konsekvent kravställan

I upphandlingsunderlaget och den fortsatta upphandlingsprocessen var Swedbank tydliga och konsekventa med skall-krav på att datorerna måste uppfylla kraven i senaste versionen av TCO Certified Notebooks under hela upphandlingsperioden. För att ge att fler anbudsgivare chansen att uppfylla kraven i TCO Certified Notebooks gav banken en respittid på 6 månader.

Swedbank valde inledningsvis en leverantör som hade låtit meddela att man kunde leverera produkter som skulle klara kraven i TCO Certified. Senare valde den aktuella leverantören att inte certifiera sina produkter, varpå Swedbank stod fast vid sina hållbarhetskrav och därmed bytte leverantör.

Den nya leverantören hade vid anbudsförfrågan inte bärbara datorer certifierade enligt senaste versionen av TCO Certifierade Notebooks. Eftersom man ville möta Swedbanks hållbarhetskrav och vinna upphandlingen valde leverantören att testa och certifiera sina produkter enligt senaste versionen av TCO Certified för bärbara datorer. Detta ledde en vunnit upphandling och ett fyraårigt avtal med Swedbank .

Fler bärbara datorer har tack vare Swedbanks upphandling certifierats enligt senaste versionen av TCO Certified och möter därmed krav på socialt ansvar i tillverkningen, användarsäkerhet, ergonomi och miljöegenskaper. Detta banar väg för andra inköpare inom både privat och offentlig sektor eftersom utbudet av hållbarhetscertifierade bärbara datorer har ökat.

Praktiska råd

Swedbank ger följande råd för att arbeta systematiskt med upphandling av Hållbar IT:

Förarbete

1. Upprätta tydliga ambitioner, värdegrund och mål med ert hållbarhetsarbete.
2. Gör en riskanalys av inköp och underleverantörer. Resultatet stärker er att motivera varför ni ska prioritera en eller flera produktgrupper som ett led i ert hållbarhetsarbete.
3. Ta reda på vilka verktyg som stöttar ambitionen att ställa hållbarhetskrav vid upphandlingar, till exempel övergripande verksamhetsmål, interna policys och riktlinjer.
4. Kartlägg leverantörer och produkter.
5. Se över vilken hållbarhetscertifiering som möter kraven som ligger i linje med er värdegrund och era mål.
6. Förankra er hållbarhetsstrategi på beslutsmässig nivå i organisationen.

Genomförande

1. Skapa en upphandlingsprocess med inköpsrutin och inköspolicy som ligger i linje med era uppsatta hållbarhetsmål.
2. Uttryck hållbarhetskraven tydligt och konsekvent under hela upphandlingsprocessen, både i förfrågningsunderlaget och i leverantörsdialogen.
 - a. Generella krav: Krav på leverantörens hållbarhetsarbete på övergripande nivå
 - b. Specifika krav: ”Samtliga modeller ska genomgå test för senaste versionen av TCO Certified”

Uppföljning

1. Var beredd på att utvärdera ny information från leverantören under resans gång.
2. Fortsätt att se på ert förhållande till leverantörerna som ett långsiktigt samarbete för att gemensamt nå framgång inom hållbar utveckling
3. Låt dialogen leva. Den ökar förståelsen för era önskemål och krav.
4. Stå på er och håll fast vid era hållbarhetskrav under hela kontraktperioden.
5. Acceptera inte svaret ”Det går inte”. Köparen har makt gentemot leverantörer och varumärken.

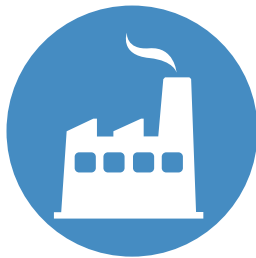
Det finns drygt 2100 produkter från 27 varumärken certifierade enligt TCO Certified.

Bilaga - Om TCO Certified

TCO Certified är den mest omfattande hållbarhetscertifieringen för IT-produkter. Certifieringen innehåller en bredd av miljömässiga och sociala krav kopplade till tillverkning, användning och sluthantering av IT-produkter.

En oberoende tredje part testar och verifierar att produkterna och deras tillverkning uppfyller kraven i TCO Certified. TCO Development genomför också årliga stickprover för att säkerställa att certifierade produkter uppfyller kraven i TCO Certified över tid.

Med TCO Certified slipper ni själva kontrollera att ställda hållbarhetskrav verkligen uppfylls.

Krav under tillverkning

Krav under användning

Krav under sluthantering

Viktigt att tänka på

- Ställ alltid krav på senaste versionen av TCO Certified för aktuell produktkategori
- Kräv att leverantörerna uppvisar ett certifikat för TCO Certified som bevismedel.
- Ställ krav på att upphandlande produkter ska uppfylla kraven under hela kontraktstiden.
- Likställ inte TCO Certified med andra certifieringar

Inled tidigt en dialog med er IT-leverantör där ni berättar att ni kommer att ställa krav på att IT-produkter i kommande upphandlingar ska uppfylla kraven i senaste versionen av TCO Certified.